

Elemes bútorcsalád

A mátészalkai Szatmár Eütorgyár is megkezdte az elemes bútorok gyártását. A Máté elnevezésű bútor elemekből havonta 1500 részegység hagyja el a szerelőszalagot; az egész bútorcsaládot 20 elemből állíthatják össze a vásárlók. A sötét árnyalatú, fóliázott bútor érdekessége, hogy tartalmaz úgynevezett áthidaló elemeket, amely alá egy vagy két személyes heverő is elhelyezhető. Újdonság a Hi-Fiberendezések elhelyezésére alkalmas betét, valamint az íróasztal és az ágyneműtartó. Az előjegyzések kielégítését 60 napon belül vállalják.

A gyár 1984-ben megkezdte a Máté-elemek gyártását. Ugyanakkor már elkészültek Mátészalkán a Szabolcs elnevezésű elemes, kárpitozott garnitúra tervei is.

Kereskedés — szerződésben

Közel két esztendeje már, hogy a Szegedi Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat megkezdte egy- és kétszemélyes — főleg külvárosi — üzleteinek szerződéses viszonyba adását. Mára mintegy hetven ilyen üzlet működik családi kezelésben, férj és feleség munkájában. Szerződéses élelmiszerüzletként vált Móravárosban a legelső között a Petőfi Sándor sugáruiti és Rákóczi utca sarkán levő, részben önkiszolgáló jellegű kis bolt, amelynek vezetője Szabó Sándor. Felesége vele dolgozik, mint munkatárs. Mindkettőjüknek tanulmányai a kereskedés. Vállalatnál, íróasztalhoz kötött munkakört cserélték fel a külvárosi üzletért, amelyet ötven hónapra vettek át két évvel ezelőtt, vállalva minden feltételt — köteleességet és jogot —, ami a szerződéses viszonyjal jár.

A kis üzlet „szomszédságában” ABC-áruház, egy nagy önkiszolgáló élelmiszerüzlet, sőt egy magántulajdonú fűszerbolt van. Ezek vonzásában és versenyében hogyan lehet eleget tenni a kötelezettségeknek, és ráadásul jobban megélni, mint ennek előtte?

— Csakis munkával, jó és kulturált kereskedéssel, a vásárlók szükségletének maximális kielégítésével, bőséges áru kínálattal, a vevőkre nézve tévedések kizárásával — mondotta Szabó Sándor, majd hozzátette, hogy a vásárlók körének bővítése és megtartása egyenes arányban áll üzlete mivoltával, vagyis: olyan körülményű üzletet teremtett, ahová ő is szívesen benyitna, mint vásárló.

Ilyen egyszerű lenne a jó kereskedő vonzóereje? Vajon, mi volt első lépése, amikor átvette szerződésre ezt

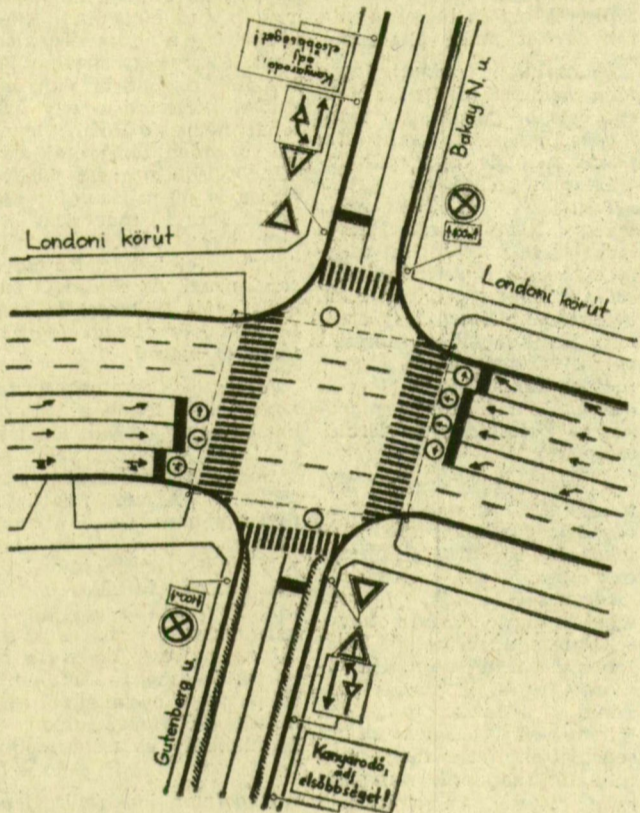
az üzletet? Nyomatott és postázott 500—600 röplapot, amelyben bemutatkozott leendő vásárlóinak és támogatásukat, segítségüket kérte az együttműködéshez. Vizonzásul tisztességes, figyelmes kereskedést bő áru kínálatot és hallgatólagosan családias viszonyt ígért, feltétlenül jó szót és köszönetet az érkezőnek, a távozóknak.

S mivel mérhető ez most? Az üzlet átvétele előtt a havi forgalom itt 180 ezer forint körül alakult. A mai mutató ennek háromszorosa. Igaz, a Szegedi Éliker sem dobta a mély vízbe a szerződő felet. Saját költségére bekötötte a vizet, a gázt, modern hűtőpultot adott, amely beletartozik a forgóeszközök használatába. A többi, az üzlet csinosítása, áruval feltöltése, a rezsi kifizetése, a szállítókvaló kapcsolat kialakítása, a vevőkör megháromszorozása, a kora reggeli nyitás, a késő délutáni zárás a szerződő partneré, aki piacosa napok hajnalán friss áruval tér meg, vagy délutánként piacozik, mint a legtöbb viszonteladó. Ezen kívül naponta áll kapcsolatban kistermelőkkel, akik kertekből, háztáji gazdaságokból keresik fel áruikkal. Ezek körét és áru kínálatát is kibővítette a zöldségféléktől a gyümölcsöktől, a házi készítésű hentesáruig, savanyúságig. Ősztől tavaszig sláger itt a cukrászsütemény is, hogy csak kurzuzumot említsünk az élelmiszerüzletre jellemző vegyi, fűszeráru, tej és tejtermék, háztartási áru skála mellett. Az azonnali fizetéstől húsz napig terjed a számlák kiegyenlítése. Ezt viszont meg kell keresni. A bizalom kritériuma a mindenkor fizetőképesség.

Tűzhas nélkül: Móravárosban nagy és befutott partnerek szomszédságában kedvelté vált vonzásában ez a szerződéses vezetű kis üzlet, amelybe sok munkát fektettek, de megérte. Számitását mindkét szerződő fél megtalálta. A Szegedi Éliker azért, mert nincs semmiféle gondja-baja ezzel az üzletével, feltételeinek mindenben megfelel a szerződő partner, aki nem csinál titkot abból, hogy a korábbi havi forgalomhoz képest a háromszor annyival magasabb produktum neki, nekik is kedvező. Nagyobb jövedelmet mondhatnak magukénak annyiszorta több munkával, amelyet nap mint nap megbecsülnék bizalmukkal a vásárlók. Szabó Sándorral való beszélgetésünk tanulsága szerint keresni nemcsak tudni, szeretni is kell. Ez pedig elsajátítható tulajdonság a pult mögött.

reflektor

Közlekedésszervezés — forgalomtechnika

Az új nagykörúti forgalmirányító jelzőlámpa működésének rajza, a két mellékletében kihelyezett táblákkal

A régi szegedi közúti Tisza-híd felújítása miatt új, a nemzetközi forgalmat is lebonyolító, Szeged—Makó—Nagyak irányú 43-as főútvonalba. S így a Debrecenből, vagy akár csak Hódmezővásárhelyről érkezők a két főút találkozására ellenére is útvonal-keresgélésre, a helyi ismerettel nem rendelkezők pedig — mondhatjuk — bolyongásra kényserülnek. A forgalomszervezők indoka az, hogy a 47-es útról korábban — tavaszig — is kevés jármű kanyarodott Újszeged, illetve Makó felé a körútnál, s az itt újra megengedett balra kanyarodás lelassította a járműhaladási sebességet.

Külön kell szólni, a már említett, s rajzunkon is bemutatott Nagykörút—Bakay Nándor utca kereszteződésében felszerelt lámpák működéséről. Itt a körúti zöldhullámban haladó járművek vezetőit a korábbiakhoz képest semmi lényeges változás nem érinti, ám annál inkább érinti a keresztirányból érkezőket. A két csatlakozó utca — a Gutenberg és a Bakay Nándor — ugyanis egyszerre kap majd zöld, szabad jelzést, amelyre minden irányba tovább lehet haladni: egyenesen, jobbra és balra is. Itt az egyetlen „megszorítás” csak, hogy a balra kanyarodó járművek vezetőinek el kell várniuk a szemből egyenes irányból érkező és egyenesen tovább is haladó járműveket.

Ilyen, úgynevezett „telizöldes” lámpa egyetlen egy működik a megyében 1981 óta a hódmezővásárhelyi Szántó Kovács János utca—Deák Ferenc (illetve másik felé: Felszabadulás) utcai csomópontban. A mostani változásra, a balra kanyarodási szabály betartására a Gutenberg és a Bakay Nándor utcában is kihelyezett KRESZ-táblák, tájékoztató táblák és külön feliratok figyelmeztetik a járművezetőket.

Az első telizöldes lámparendszer működésbe helyezése két évvel ezelőtt Vársárhelyen olykor zavarba hozta a járművezetőket. Épp ezért Szegeden is érdemes lesz figyelni a szokatlan, de lényegében nagyon egyszerű balra kanyarodási szabály betartására.

Valamit mégis hiányolunk a különben nemzetközi igényeknek is kitűnően megfelelő forgalomszabályozásból. Mégpedig azt, hogy a József Attila sugárútról, Tarján felől, továbbra sem lehet majd balra kanyarodni a Római körútra, az északi Tisza-híd irányába. A szegediek ugyan jól tudják, hogy Tarjánból a Szilléri sugárútról ugyanúgy át lehet menni az északi hídon keresztül Újszegedre, ám ez a szabályozás egyáltalán nem csak a megveszék helyen élőket érinti. A Debrecen—Szeged vonalú 47-es főút ugyan is éppen az említett József Attila sugárút—Nagykörút

Arra is gondoltak a forgalomszervezők, hogy a Nagykörúton az egyenes irányú továbbjutás mellett külön balra kanyarodást segítő sávokat alakítsanak ki az egyes csomópontokban. Valamit mégis hiányolunk a különben nemzetközi igényeknek is kitűnően megfelelő forgalomszabályozásból. Mégpedig azt, hogy a József Attila sugárútról, Tarján felől, továbbra sem lehet majd balra kanyarodni a Római körútra, az északi Tisza-híd irányába. A szegediek ugyan jól tudják, hogy Tarjánból a Szilléri sugárútról ugyanúgy át lehet menni az északi hídon keresztül Újszegedre, ám ez a szabályozás egyáltalán nem csak a megveszék helyen élőket érinti. A Debrecen—Szeged vonalú 47-es főút ugyan is éppen az említett József Attila sugárút—Nagykörút

Választás

Jurij Bondarev új regénye

„Hol vannak a katonák, kik harcoltak sok éven át?” Az a régi sanzon nem változott a kérdésre, s mi, modern gondolkodású fiatalok csak vadunknak, csak vonakodva ismerjük föl, hogy köztünk is élnek még azok a katonák. A világesemények áttekinthető osztályozása végett azt mondjuk: a második világháború — valójában a ma élő európaiak számára ez volt „a háború”. Tudományosan elemzések légiói válaszoltak a kérdésre, hogyan és milyen irányba fordította a világ sorsát a háború. Köznapis emberek sorsát persze nem vizsgálja tudományos apparátus, ez a feladat — ha elvállalja — a művészetre marad.

Bondarev előző regényei is erre a kérdésre kerestek választ; mit tett résztvevőivel a háború? Természetesen azokkal, akik életben maradtak, noha lelkükben hordozták halottaik, bajtársaik és ellenfeleik emlékét. A part — Bondarev korábbi regénye — főszereplői is két volt katonát, akik alkotó művésznek válnak a háború után, részben hasonlóan a *Választás* főalakjaihoz. Itt Vasziljev sikeres festőművész lesz, míg egykori — évtizedeken át halottnak hitt — katonatársa, gyerekkori jó barátja, Ilja, a hadifogság után, a háború után Nyugaton marad, és innen tér haza látogatába szülővárosába, Moszkvába. A regénybeli események formai időtartama Vasziljev és Ilja találkozása, s ez alig néhány hónap, de még ezen belül is, tényleges együttléteik/legfőképp néhány óra. Valójában azonban ez a rendkívül rövid külső idő az átélő személyek számára kimeríthetetlen mélységű belső élménysorral tágul, föl-idézódik múltuk jelenbeli hatalma. Emlékképek, melyek mégsem emlékek, hanem a jelennek szóló üzeneteket hordozók Vasziljev festő boldogsága, szerelme, barátsága, sőt gyöttrő keserűsége, hogy nem viszonzotta apja szeretetét — mindezek az érzések és élmények múltjában fészkelnek. Ehhez a múlthoz képest a jelen sivár, eseménytelen, hiányos igaz élményeknek.

„Uramisten, milyen olcsók manapság a szavak” — fakad ki Vasziljev felesége, és ez a mondat pontosan kifejezi Jurij Bondarev véleményét a jelenről. A múlt ragyogó ígéretekre jogosította az akkor még ifjú emberket, olyanokra, minthogy hűség, munka, boldogság je-

gyében lehet élni mindhalálig. Azután pedig jött a háború — számukra előzmények nélkül —, és minden megváltozott. Személyes sorukban ez a rettenetes fordulat nem oldódott békévé az eltelt évtizedek alatt, inkább elthatalatlan szomjúságot hagyott az előző, boldog gyermekkor iránt. Az a régi város, a családias szeretetű Moszkva tér vissza az emlékekben, vagy a katonai élmények máról holnapra felnövekvő drámai eseményei. Ahogy a gyermek, majd az ifjú látta a világot, az a háború szakadéka választja el mindattól, ami utána következett. Ezt a két, lényegében különböző világot az átélő emberek általában létük folytonosságával szokták összekötni egymással. Alkalmasint Vasziljev is ezt tenné, ha sorosa — a váratlan találkozás révén — nem kényserítene a szembenezésre múltjával, jelen életével. De ez a szembesítés megtörténik, és Vasziljev addigi élete fölborul, választott csillagainak értékrendje nem segít tájékozódni. „Mindannyian itt gigondolt tervek szerint akarunk élni, és elveszítettük a természetességet” — mondja vívódásai közepette Vasziljev festő, s ostobaságnak látszik a cáfolat. A regény záróképe Vasziljev álma, amely gyöttrő kételyeire oly igen nagy messziségből hoz enyhülést, hiszen újra éli feleségével — akkor még első szerelmével — a beteljesülés csillagok közé röpitő gyönyörűségét. Ismét csak a múlt üzen az álomból, a régmúlt háborúelőtti öröme, az emberi érzelem mély, erős hangján, az értelem kínjaira.

Bondarev regényében egy alig rejtőzködő, önálló esszé szövevénybe — ebben is követve számos nemese elődjét, hogy csupán a *Varázshegyre* utaljunk —, melynek tárgya a művészet mibenléte, a művész helyzete korunkban. Több nézőpontból közelítve mondják el a szereplők Vasziljevnek véleményüket a festészetéről, a művész feladatáról. Mindezek azonban nem valamilyen unalmas tandrámá formáját ölti, hanem éppen hogy fölerősíti Vasziljev értékeit — oly sok szenvedéssel járó — válságát. „A festészet tehetetlen, senki sem képes hatni, semmit nem képes megváltoztatni, megjavítani... Észrevetted, az akkor még ifjú emberket, olyanokra, minthogy hűség, munka, boldogság je-

vej ezelőtt, hogy elveszítettünk valami fontosat?... Mit érdemelnek az emberek: gyűlöletet, gyógyítást, büntetést? Mi egyáltalán az ember? A teremtés koronája, a világmindenség ura, vagy rákos sejt a föld testén?”

Ezek a kínzó kérdések a klasszikus orosz próza legnagyobbjainak kérdései, s megválaszolásuk nem történhet vezényszóra, de még belső elhatározásra is csak oly módon, ha valamely szilárd világméretű kötettség kötődik az egyén. E ezáltal sem lehet a nagy eszméket, a személyes tapasztalat minden napi megerősítése nélkül meggyőződéssé tenni. A művészet útkereső bizonytalansága ilyen módon válik egyévé, az azt tudatosan átélők sorskérdésévé. A művészre utalunk, felelősségre, aki mint maga Bondarev is, nem csupán látszani akar, hanem lenni.

Nagyregényt ajánlunk az olvasó figyelmébe, amely alkotás a gondolkodó művészet remeke, s ebben a műfajban nem bővelkedő korunkban külön örömmel szolgál alkotójában szovjet művészt üdvözölni. Jurij Bondarev alkotóereje teljében levő prózáiról, aki már eddig is bizonyította tehetségét, s mindenféle jóslat szerint, várakozással tekinthetünk jövője elé. (Magvető Kiadó—Kárpáti Kiadó)

Tráser László

Havasi lile és sarki bűvár a Fehér-tavon

Búcsúznak az utolsó szép napok, csendes ködök homályosodnak a jegenyek mögött. A nádas sárga levelein ragyog a harmattá vált dér. Fagyott az éjszaka, telihold halvány képe köszönti a vörösölő Napot.

A távcső könnyen párasodó üvegén sorban feltűnik a frissen érkezett északi vándorok képe, Eurázsia tundraín és lápjain költ a havasi lile, a tó szélében 18-as csapata éjszakázott. A vizen récecsapatok, sok a tőkés- és barát-, elkülönülve úszik közöttük egy pár keréce. Egy öreg sarki bűvár már téli tollazatban halászik a sás szélében. A csa-

takos sárban egy csapat nagy lile, havasi partfutók társaságában pihen, távolabb fűtös- és pajzoscankok táplálkoznak.

A nádasban rőtbarba, hamuszürke fejű barkós cinegék motognak, és felette kékes rétiheja száll. Nehéz szárnycsapásokkal most ereszkednek le a tóra a fehér homlokú, sárga csőrű vadludak — nagy lilikek.

Északi vándorok, hideg tájak lakói érkeztek meg a Szeged melletti madárszállóba. Ha hinni lehet kifinomult ösztöneiknek, a langyos őszterefény már csak rövid ideig marad.

Csizmazia György

Attila sugárút—Nagykörút

Zrinyi Péter